

TANULMÁNYKÖTET
FIATALOK EURÓPÁBAN
KONFERENCIA 2015

TANULMÁNYKÖTET

2. javított kiadás

II. Fiatalok Európában Konferencia
Pécs, 2015. november 13-14.
E-mail: info@sopianae.com
Honlap: fiatalokeuropaban.hu

Kiadó: Sopianae Kulturális Egyesület

Szerkesztette: Haffner Tamás, Kis Kelemen Bence, Dr. Kovács Áron

ISBN 978-615-80444-0-0 (nyomtatott)
ISBN 978-615-80444-1-7 (elektronikus)

A kiadvány a Nemzeti Együttműködési Alap és Pécs Megyei Jogú Város
Önkormányzatának támogatásával valósult meg.

TARTALOMJEGYZÉK

Angyal Árpád Béla: <i>A hazai katonai HR stratégiák módosulásai és specifikumai IV. (2012-2021)4</i>	
Bakó Eszter Bernadett: <i>A migránsok nyelvi integrációja Németországban - A nyelvoktatás módszertana és nyelvpolitikai aspektusa</i>	25
Csébi Márk: <i>Az életminőség vizsgálata az Európai Unió különböző területi szintjein</i>	35
D. Babos Zsuzsanna: <i>What makes a volunteer? Patterns in volunteer data in Poland and Hungary</i>	46
Da Lu: <i>Road to Success: The Legal and Economic Reforms in China</i>	60
Dányi Tibor Zoltán: <i>Szociális lakás – igények és esélyek</i>	69
Daróczy Ildikó: <i>Az egyszeri szóalkotások tulajdonságai és funkciói a Twitter alapján</i>	83
Dobos Sándor: <i>Improving cyber security across the EU (2013/0027(COD))</i>	96
Dr. Balázs Réka: <i>A határok nélküli házasságok felbontása</i>	109
Dr. Barna András Péter: <i>Implementation of the BRDD</i>	120
Dr. Csertő Gyula: <i>A fiatal jogászok helyzete a mai magyar közigazgatásban</i>	127
Dr. Kiss Lilla Nóra: <i>A szolgáltatásnyújtás szabadságának európai követelménye és egyes szociális jogok kapcsolata az Európai Bíróság gyakorlata alapján</i>	140
Dr. Maksó Bianka: <i>Certain issues of international transfer of personal data with special attention to the concept of Binding Corporate Rules</i>	153
Dr. Oláh Miklós: <i>Felelősség az Európai Unióban</i>	163
Dr. Seres Eszter Lilla: <i>Felvetések egy egységes európai környezetvédelmi kártérítési alap kialakításával kapcsolatban</i>	177
Dr. Tebéli Izabella: <i>Financial consumer protection in the EU</i>	187
Dr. Tóth Judit: <i>Approaches to communication</i>	198
Farkas Marcell: <i>Sokszínű migráció – Az EU-ba érkező menekültek küldő országainak társadalomföldrajzi képe</i>	206
Haffner Tamás: <i>A megújuló energiaforrások alkalmazása a Dél-Dunántúli régióban</i>	221
Hartmann Eszter – Dr. Lelovics Zsuzsanna – Prof. Dr. Kiss István: <i>Tartós bentlakásos intézményben élő daganatos betegek tápláltság állapot-szűrésének eredményei</i>	232
Hohmann Balázs: <i>A közjegyző szerepének változásai</i>	242
Juhász Péter: <i>Morávia és a honfoglaló magyarok</i>	250
Makkos Attila – Dr. Pál Endre – Dr. Aschermann Zsuzsanna – Dr. Janszky József – Dr. Komoly Sámuel – Dr. Kovács Norbert: <i>A motoros cortex repetitív transzkarniális mágneses ingerlése Parkinson-kórban</i>	264
Mihály Renáta: <i>Magyar fiatalok Európában és Európán kívül Borsod-Abaúj-Zemplén megyei példák tükrében</i>	276
Rodica, Prodan: <i>Behavioral analysis on the players' activities during the sport games</i>	288
Radics Vivien: <i>Magyar vándorok - A képzett munkaerő migrációs attitűdjének vizsgálata</i>	294
Sőreg Ádám Pál – Sőreg Krisztina: <i>A humántőke minőségének gazdasági növekedésre gyakorolt hatásai az Európai Unióban</i>	309
Takács Enikő: <i>Önkéntesség Magyarországon és Romániában</i>	325
Takács Klaudia: <i>Az Európai Unióban divó gender forradalom teológus szemmel</i>	336
Veres Anita - Nagy Andrea Magda: <i>Az EU csatlakozás előtt álló országok és magyarországi felsőoktatási intézmények tudományos kapcsolatainak vizsgálata publikációs teljesítményük alapján</i>	347
Vető Gábor: <i>The management of the migrant crisis in the Western Balkans countries</i>	361
Bischof Péter: <i>Egy szupranacionális intézmény első lépései: a Hallstein-bizottság</i>	368
Dr. Dornfeld László: <i>A kibérbiúncselekmények nyomozásával kapcsolatban folytatott büntügyi együttműködés fejlődése</i>	379
Somlai Réka: <i>Az emberi erőforrás, mint versenyképességet növelő tényező a turizmusban</i>	390

AZ EU CSATLAKOZÁS ELŐTT ÁLLÓ ORSZÁGOK ÉS A MAGYARORSZÁGI FELSŐOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK TUDOMÁNYOS KAPCSOLATAINAK VIZSGÁLATA PUBLIKÁCIÓS TELJESÍTMÉNYÜK ALAPJÁN

Veres Anita

Tudományos segédmunkatárs, doktorjelölt, MTA-PE Regionális Innovációs és Fejlesztési Hálózati Kutatócsoport, Veszprém, email: anitaveres@yahoo.com

Nagy Andrea Magda

Tudományos segédmunkatárs, doktorjelölt, MTA-PE Regionális Innovációs és Fejlesztési Hálózati Kutatócsoport, Veszprém, email: andreamagda.nagy@gmail.com

Absztrakt

Az európai integráció egyik tudományos célkitűzése az Európai Unió (EU) tagországok egymás közötti, illetve az csatlakozásra váró országokkal közös tudományos együttműködések támogatása. Tanulmányunkban az együttműködés mérésére a társszerzőség mellett azt az esetet is kapcsolatnak minősítettük, amely során egy szerző több országhoz kapcsolódó affiliációt adott meg.

Társszerzőséggel kapcsolatos tudományos együttműködések vizsgálták többek között Glänzel, Schubert és Czerwon az 1999-es tanulmányukban. A nemzetközi társszerzőség/együttműködés átlagban nagyobb hivatkozásszámú publikációt eredményez, mint a nemzeti társszerzőség/együttműködés [Glänzel, 2001]. A nemzetközi együttműködések mind a fejlett, mind a fejlődő ország intézményeinek és kutatóinak hasznosak lehetnek. A fejlődő országok esetében ez lehet az egyik módja a nemzetközi tudományos hálózatba való csatlakozásnak [pl. Russell, 1995; Bordons, 1996; Vogel, 1997; Basu – Kumar, 2000]. A fejlettebb partner pedig az együttműködés révén ellensúlyozni tudja a saját fiatal kutatóinak csökkenő számát. [Zhou – Lv, 2015]

Kutatásunk középpontjában a magyar és az EU csatlakozás előtt álló országok (Törökország, Szerbia, Albánia, Montenegró és Macedónia) felsőoktatási intézményeinek publikációs vizsgálata állt a Web of Science adatbázis felhasználásával a 2004 és 2014 közötti időszakra vonatkozóan. Általánosan megállapítható, hogy a vizsgált országok esetében a legtöbb közös publikáció az élet- és a természettudományok területén született. A közös publikációkban résztvevő intézmények az adott ország összes felsőoktatási intézményeinek 10-20%-át teszik ki. Ezek az intézmények adják a vizsgált országok publikációs kapcsolatainak több mint 80%-át.

Vizsgálatunk második felében leíró statisztikai elemzéseket (Spearman és Kendall rangkorrelációs vizsgálatok) végeztünk a magyar, illetve az EU-s csatlakozás előtt álló országok felsőoktatási intézményeinek nemzetközi felsőoktatási rangsorokban elfoglalt helye és az együttműködések száma alapján felállított kapcsolati rangsorok között.

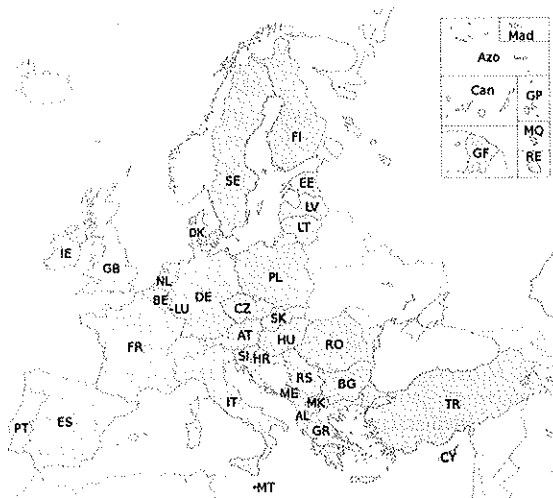
Az elemzett publikációs teljesítmények növekvő tendenciája ellenére megállapítható, hogy a vizsgált országok nemzetközi tudományos együttműködéseinek száma alacsony. Célserű lenne ezeknek a kapcsolatoknak a támogatására és fejlesztésére nagyobb gazdaságpolitikai hangsúlyt fektetni, hiszen a régió versenyképességének növelésében való aktív részvétel stratégiai fontosságú Magyarország számára.

Kulcsszavak: felsőoktatás, nemzetközi együttműködések, publikációk, rangsorok

1 Bevezetés

1.1 Az Európai Unió csatlakozásra váró országok státusza, főbb gazdasági és versenyképégi mutatói

Az EU-s csatlakozásra váró országok közül Törökország a legrégebben tagjelölt. 1987 óta jelölt státuszban van, de mivel számos tagországban jelentős ellenállás van a tagsággal szemben, jelenleg nincs konkrét becslés a csatlakozás időpontjára. Macedónia 2005 decembere óta az EU hivatalos tagjelöltje, azonban a csatlakozási tárgyalások elindítását a Görögországgal való rendezetlen viszonya (elsősorban az ország neve miatti vita) okán az utóbbi ország blokkolja, amihez 2012 decemberében Bulgária is csatlakozott. Montenegró 2010, Szerbia 2012, Albánia 2014 óta van tagjelölti státuszban. [EU, 2014]

1. ábra: Az EU-s csatlakozás előtt álló országok
 Forrás: Európai Bizottság¹ [2015]

¹ Európai Unió országai: http://europa.eu/about-eu/countries/index_hu.htm

Az elemzésben szereplő országokról elmondható, hogy gazdasági és versenyképességi hátterük igen eltérő. Magyarország egy főre vetített GDP-je a legmagasabb (\$24 900), míg Albánia egy főre vetített GDP-je a legalacsonyabb (\$11 400). A vizsgált országok népesség szempontjából is nagyon különböznek. Törökország a legnépesebb több mint 79 millió lakossal, Montenegró lakossága viszont nem éri el a 700 ezer főt.

A Világgazdasági Fórum (WEF) Globális Versenyképességi Jelentése (GCI) alapján, az általunk vizsgált országok közül Törökország a legversenyképesebb (50. hely), Szerbia pedig a legkevésbé versenyképes (74. hely). Ezzel szemben a felsőoktatási rangsorhelyezéseket nézve azt láthatjuk, hogy két csoportra oszthatjuk a vizsgált országokat. Az egyik csoportban szerepel Magyarország, Törökország és Montenegró közel azonos felsőoktatási versenyképességi rangsorértékkel (50, 51 és 52). Szerbia, Macedónia és Albánia ugyanezen mutató figyelembevételével mellett egy kevésbé versenyképes csoportot alkot (60, 71 és 74 rangsorérték).

	GDP per fő ² (2014 becslés, \$)	Népesség (2015. július, becslés, fő)	WEF GCI ³ (2014-15) Versenyképesség	WEF GCI (2014-15) Felsőoktatás
Magyarország	24 900	9 897 541	60	52
Törökország	19 600	79 414 269	45	50
Szerbia	13 300	7 176 194	94	74
Albánia	11 400	3 029 278	97	60
Montenegró	15 000	647 073	67	51
Macedónia	13 300	2 096 015	63	71

8. táblázat: Vizsgált országok gazdasági és versenyképességi háttere
Forrás: CIA – The World Factbook, WEF – GCI (2014-15), saját szerkesztés

1.2 A vizsgált országok tudományos együttműködési megállapodásai - dióhéjban

Az EU Bizottsága 2014-ben teljes hozzáférést adott a csatlakozásra váró országok számára az új, hét éves időszakra szóló Horizon2020 elnevezésű Kutatási és Innovációs Keretprogramhoz [EC, 2014]. Ehhez kapcsolódóan újabb tudományos és technológiai együttműködési megállapodások (TÉT) születtek Magyarország és a térség országai között. Törökország és Magyarország között már a 2003-as évtől, illetve Szerbia és Magyarország között már 2005 óta működik ilyen típusú kooperáció, amelynek célja a kutatási/fejlesztési projektek, illetve a nemzetközi kutatócserék támogatása. A legújabb TÉT együttműködési programot 2015-ben Montenegróval⁴ közösen indították el.

² CIA The World Factbook: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/hu.html>

³ WEF-GCI (World Economic Forum, Global Competitiveness Index) a Világgazdasági Fórum a Globális Versenyképességi Jelentését 1979 óta évente, egyre több ország gazdasági és versenyképességi mutatóinak elemzésével publikálja. http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2014-15.pdf

⁴ Magyar és montenegrói tudományos és technológiai együttműködési megállapodások: <http://nkfih.gov.hu/palyazatok/felhivasok/2015/magyar-montenegrói-tet/magyar-montenegrói>

Magyarország és a Török Köztársaság közötti barátsági és együttműködési szerződést [Magyar Közlöny, 2015] 2015-ben hirdették ki, amelynek az egyik fő célja a tudományos kapcsolatok további mélyítése volt. Együttműködési szándéknyilatkozatot írt alá 2012-ben Albánia és Magyarország az oktatási és tudományos kapcsolatok fejlesztéséről, bővítéséről [MTI, 2012].

2 Tudományos együttműködések vizsgálata

2.1 Szakirodalom bemutatása, nemzetközi társszerzőség és affiliáció

Számos tanulmány rámutatott arra, hogy a nemzetközi társszerzőség/együttműködés általában nagyobb hivatkozásszámú publikációt eredményez, mint a nemzeti társszerzőség/együttműködés [Glänzel, 2001]. A nemzetközi együttműködések mindkét partner számára hasznosak lehetnek [Bordons et al., 1996; Basu és Kumar, 2000]. Különösen igaz a fejlődő országok esetében, hiszen ez lehet a nemzetközi tudományos hálózatba való csatlakozás egyik lehetséges módja [Russell, 1995; Vogel, 1997]. A fejlett országok esetében ugyanezzel előnyökkel jár egy ilyen partnerkapcsolat. Zhou és Lv [2015] tanulmányukban a német és a kínai tudományos együttműködések vizsgálva arra a megállapításra jutott, hogy a fejlettebb partner az együttműködés révén eilensúlyozni tudja fiatal kutatóinak csökkenő számát.

Garousi [2015] tanulmányában a tudományos együttműködések mérésére a software mérőket tudományok területén publikáló legaktívabb török egyetemek publikációs adatait használta fel. Törökország nemzetközi tudományos és technológiai együttműködéseinek tanulmányozására használta Sarwar és Hassan [2015] cikkében a tudásmetriai, illetve a tudományos termelékenység mutatókat. Schubert és Braun [1986] a társszerzőségi indexet alkalmazta a tudományos együttműködések elemzésére.

Sambunjak et al. [2008] Magyarország, Szlovénia, Horvátország, Szerbia és Montenegró 1992-2003 közötti tudományos teljesítményét vizsgálta. Rámutatott arra, hogy a magyar folyóiratoknak erős a nemzetközi orientáltsága. Szerbia és Montenegró esetében megállapították, hogy gyenge teljesítményük elsősorban a háború következménye, ugyanakkor más tényezők is befolyásolhatták a rossz teljesítményt, hiszen például Horvátország esetében a tudományos teljesítmény nőtt a háború alatt.

Babić et al. [2015] 13 dél-kelet-európai⁵ ország tudományos teljesítményét vizsgálta 2003-2010 között. A szerzők a tudományos teljesítmény alapján három csoportot alkottak. Az általunk vizsgált országok közül Albániát, Macedóniát és Montenegrót az alacsony tudományos teljesítményű országok közé sorolták. A tanulmány szerint közepes teljesítménnyel két ország rendelkezik, Szerbia és Törökország, míg Magyarországot a régió legjobban teljesítő országai között tartják számon.

⁵ Babić, Đ., Kutlača, Đ., Živković, L., Štrvac, D. és Semenčenko, D. [2015] a következő országokat sorolták a dél-kelet-európai országok csoportjába: Albánia, Ausztria, Bosznia Hercegovina, Macedónia, Bulgária, Görögország, Horvátország, Magyarország, Montenegró, Románia, Szerbia, Szlovénia és Törökország.

3 Módszertan bemutatása – elemzések

3.1 A kutatás lépései és módszertanának ismertetése

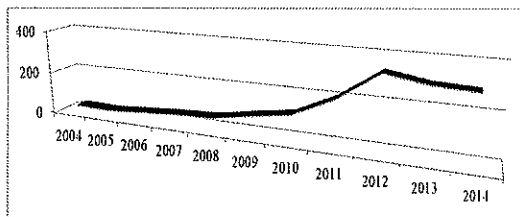
Kutatásunk középpontjában a magyar és az EU-s csatlakozás előtt álló országok felsőoktatási intézményei közötti publikációs együttműködések vizsgálata áll a 2004 és 2014 időszakban. Az elemzésben a Web of Science adatbázisban elérhető publikációs adatokat használtuk fel. Vizsgálatunk első felében a publikációs adatok felhasználásával saját szerkesztésű adatbázist hoztunk létre.

A kutatást két területre bontottuk. Egyrészt azokat a publikációkat vettük figyelembe, amelyekben Magyarország valamely felsőoktatási intézménye szerepelt, attól függetlenül, hogy az EU-s csatlakozásra váró országok esetében milyen típusú intézmény vett részt a közös publikációkban. Másrészt azokat a publikációkat vizsgáltuk, amelyekben az EU csatlakozásra váró országok valamely felsőoktatási intézménye szerepelt közös publikációban bármely magyarországi intézménnyel.

Vizsgálatunk további részében leíró statisztikai elemzéseket (Spearman és Kendall rangkorrelációs vizsgálatok) végeztünk a felsőoktatási intézmények együttműködéseinek száma alapján felállított országspecifikus sajtószervezésű rangsor és az adott intézmény 2015-ös University Web Ranking⁶ rangsorában elfoglalt helye alapján.

3.2 Elemzések

Kutatásunk első felében a magyar és török tudományos kapcsolatokat⁷ vizsgáltuk. A 2004 – 2014-es időszakban összesen 1547 publikáció született, amely a két ország együttműködése révén jött létre. Az adatbázisban elérhető publikációk közül csak azokat vettük figyelembe, amelyekben legalább az egyik ország részéről felsőoktatási intézmény is szerepelt szerzőtársként.

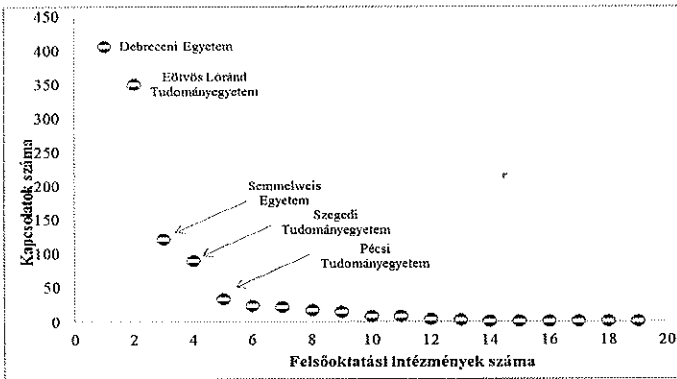

2. ábra. Magyarország – Törökország közös publikációinak száma [2004 – 2014]
 Forrás: Web of Science adatbázis [2004 – 2014] alapján, saját szerkesztés

⁶ University Web Ranking: <http://www.4icu.org/Europe/>

⁷ Kapcsolat alatt azt értjük, hogy egy adott publikációban az affiliációknál szerepel magyar és török (illetve a tanulmány további részében szerb, albán, macedón és montenegrói) intézmény. Külön kapcsolatoknak tekintjük azokat az eseteket, amelyeknél egy adott publikációban, egy adott országnak két vagy több felsőoktatási intézménye is szerepel az affiliációk között.

A vizsgált időszak elején, 2004-ben, összesen 31 publikáció született a két ország együttműködésével/közreműködésével. 2008 óta a közös publikációs teljesítmény folyamatosan emelkedő tendenciát mutat, amely 2012-ben érte el az eddigi legnagyobb értéket (333 publikáció). A vizsgált időszak végén, 2014-ben, összesen 293 publikáció született. A török-magyar tudományos kapcsolatok erősödése várhatóan hatással lesz az elkövetkezendő évek publikációs teljesítményére.

3. ábra. Földrajzi eloszlás – Magyarország felsőoktatási intézményei török intézményekkel közös publikációkban [2004 – 2014, összesített adatok]

Forrás: Web of Science adatbázis alapján [2004 – 2014], saját szerkesztés

A University Web Ranking 2015-ös rangsorában 45 magyar felsőoktatási intézmény szerepel, amelyek közül 18 publikált közösen török intézménnyel. A Szegedi Egyetem és a Semmelweis Egyetem volt az a két intézmény, amelyeknek az összes vizsgált évben volt török intézménnyel közös publikációja. A Debreceni Egyetem szerepelt a legtöbbször török intézménnyel közös publikációban [2. ábra].

Erős a földrajzi koncentráció a török-magyar kapcsolatok esetében, hiszen Magyarország oldaláról 5 felsőoktatási intézmény adja a közös kapcsolatok 87,07%-át, illetve 10-nél kevesebb intézmény a kapcsolatok több mint felét.

Correlations			HURangsor	HUFINTEZ
Kendall's tau_b	HURangsor	Correlation Coefficient	1,000	,543**
		Sig. (2-tailed)	.	,002
		N	18	18
	HUFINTEZ	Correlation Coefficient	,543**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,002	.
		N	18	18
Spearman's rho	HURangsor	Correlation Coefficient	1,000	,692**
		Sig. (2-tailed)	.	,001
		N	18	18
	HUFINTEZ	Correlation Coefficient	,692**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,001	.
		N	18	18

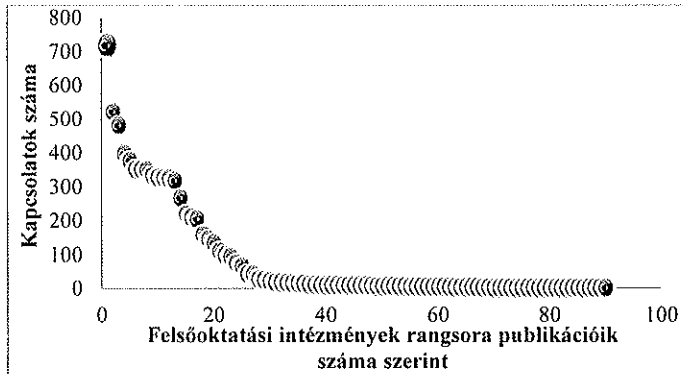
** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

2. táblázat. Korreláció vizsgálata a University Web Ranking 2015-ös felsőoktatási és a saját szerkesztésű összesített kapcsolati rangsor között – Magyarország
 Forrás: University Web Ranking [2015], Web of Science [2004 – 2014], SPSS program felhasználásával, saját készítésű adatbázis alapján

Elemzésünk első felében azt vizsgáltuk, hogy Magyarország esetében van-e, illetve, hogyha van milyen erősségű a korreláció az általunk készített összesített kapcsolati rangsor⁸ és a University Web Ranking 2015-ös felsőoktatási rangsora között. Ehhez a Spearman és Kendall féle rangkorrelációs statisztikai elemzéseket végeztük el. A kapott korrelációs koefficiensek 5%-os szintnél szignifikáns értéket mutattak, a kapcsolat erőssége közepesen erős pozitív. Ez azt jelenti, hogy egy adott felsőoktatási intézmény a nemzetközi felsőoktatási rangsorban elfoglalt pozíciójához hasonló helyet foglal el a publikációs teljesítmények alapján felállított rangsorban is [2. táblázat].

Kutatásunk folytatásaként megvizsgáltuk, hogy melyek azok a Törökországi felsőoktatási intézmények, amelyek a vizsgált időszak alatt magyar intézményekkel közösen publikáltak. A University Web Ranking 2015-ös rangsorában 147 törökországi felsőoktatási intézmény szerepel, amelyből a vizsgált időszakban összesen 90 török egyetem publikált közösen magyar intézménnyel. Ezek közül az Akdeniz University, Ankara University, Ege University, Istanbul University és az Istanbul Teknik University volt az az öt egyetem, amelynek az összes vizsgált évben volt magyar intézménnyel közös publikációja [4. ábra].

⁸ Magyarország összesített kapcsolati rangsorának alapját a 2004-2014 közötti időszak összes olyan publikációjának száma adta, amelyben magyar felsőoktatási intézmény szerepelt közös publikációban valamely török intézménnyel.

4. ábra. Földrajzi eloszlás – Törökország felsőoktatási intézményei magyar intézményekkel közös publikációkban [2004 – 2014, összesített adatok]
 Forrás: Web of Science adatbázis alapján [2004 – 2014], saját szerkesztés

A Bogazici University szerepelt a legtöbbször magyar intézménnyel közös publikációban. A kapcsolatok 93,65%-át 25 felsőoktatási intézmény adja. Hasonlóan a magyar felsőoktatási intézményeknél tapasztaltaknál, szintén erős a földrajzi koncentráció, néhány török felsőoktatási intézmény adja a közös publikációk jelentős részét.

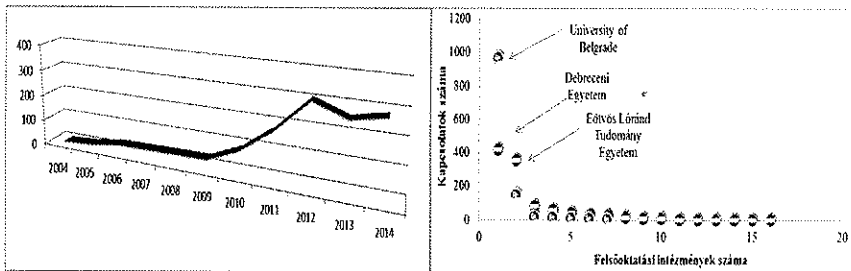
Correlations				
			TRRangsor	TRFINTEZ
Kendall's tau_b	TRRangsor	Correlation Coefficient	1,000	,262**
		Sig. (2-tailed)	.	,001
		N	90	82
	TRFINTEZ	Correlation Coefficient	,262**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,001	.
		N	82	82
Spearman's rho	TRRangsor	Correlation Coefficient	1,000	,358**
		Sig. (2-tailed)	.	,001
		N	90	82
	TRFINTEZ	Correlation Coefficient	,358**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,001	.
		N	82	82

** . Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

3. táblázat. Korreláció vizsgálata University Web Ranking 2015-ös felsőoktatási és a saját szerkesztésű összesített kapcsolati rangsor között – Törökország

Forrás: University Web Ranking [2015], Web of Science [2004 – 2014], SPSS program felhasználásával, saját készítésű adatbázis alapján.

Megvizsgáltuk továbbá, hogy Törökország esetében van-e, illetve, hogyha van, milyen erősségű a korreláció az általunk készített összesített kapcsolati rangsor⁹ és a University Web Ranking 2015-ös felsőoktatási rangsora között. Ehhez a Spearman és Kendall féle rangkorrelációs statisztikai elemzéseket végeztük el. A kapott korrelációs együtthatók 5%-os szintnél szignifikáns értéket mutattak, a kapcsolat erőssége a Kendall és Spearman-féle rangkorrelációs vizsgálat szerint közepesen erős pozitív. Az így kapott korrelációs együtthatók kisebbek, mint a magyarországi felsőoktatási intézmények esetében. Ennek egyik oka lehet az eltérő mintaszám, ugyanakkor ez azt is jelentheti, hogy a török felsőoktatási intézmények a nemzetközi felsőoktatási, illetve a publikációs teljesítmények alapján felállított rangsorban elfoglalt pozíciói között gyengébb a kapcsolat.

5. ábra: Magyarország – Szerbia közös publikációk száma [2004 – 2014]
Földrajzi eloszlás – Magyarország és Szerbia felsőoktatási intézményei és a másik ország bármely intézménye között

Forrás: Web of Science adatbázis alapján [2004 – 2014], saját szerkesztés

Szerbia és Magyarország közös publikációinak száma az általunk vizsgált időszak elején, 2004-ben 3 volt. A nemzetközi kapcsolatok erősödése 2010-től észlelhető a két ország publikációs teljesítményében. 2014-ben a közös publikációk száma 283 volt, ami egy átlagos teljesítményként értékelhető a 2012-2014-es időszakra vonatkozóan [5. ábra].

A University Web Ranking 2015-ös rangsorában 15 szerb felsőoktatási intézmény szerepel, amelyből a vizsgált időszakban összesen 7 publikált közös magyar intézménnyel. Szerbia esetében kimagaslóan sok publikáció csupán egy felsőoktatási intézményhez köthető. A magyar intézményekkel közös kapcsolatok 83,58%-át a University of Belgrade adja. A szerb-magyar kapcsolatok esetében is elmondható, hogy erős a földrajzi koncentráció, 2 felsőoktatási intézmény adja a közös publikációk jelentős részét.

A legtöbb kapcsolat, magyarországi felsőoktatási intézmények felől, a Debreceni Egyetemről indult ki a 2004-2014-es időszakban. A második legaktívabb magyar felsőoktatási intézmény az Eötvös Loránd Tudományegyetem. Magyarország esetében elmondható, hogy ez a két intézmény adja a közös kapcsolatok 73,69%-át, illetve összesen 16 felsőoktatási intézmény

⁹ Törökország összesített kapcsolati rangsorának alapján a 2004-2014 közötti időszak összes olyan publikációinak száma adta, amelyben török felsőoktatási intézmény szerepelt közös publikációban valamely magyar intézménnyel.

alakított ki olyan tudományos kapcsolatot szerbiai intézménnyel, amelynek eredménye nemzetközi publikáció lett [5. ábra].

Correlations				
			SRFINTEZ	SRRANGSOR
Kendall's tau_b	SRFINTEZ	Correlation Coefficient	1,000	,733*
		Sig. (2-tailed)	.	,039
		N	7	6
	SRRANGSOR	Correlation Coefficient	,733*	1,000
		Sig. (2-tailed)	,039	.
		N	6	6
Spearman's rho	SRFINTEZ	Correlation Coefficient	1,000	,886*
		Sig. (2-tailed)	.	,019
		N	7	6
	SRRANGSOR	Correlation Coefficient	,886*	1,000
		Sig. (2-tailed)	,019	.
		N	6	6

*Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

4. táblázat: Korreláció vizsgálata University Web Ranking 2015-ös felsőoktatási és a saját szerkesztésű összesített kapcsolati rangsor között – Szerbia

Forrás: University Web Ranking [2015], Web of Science [2004 – 2014], SPSS program felhasználásával, saját készítésű adatbázis alapján.

Az általunk összeállított kapcsolati rangsor és a University Web Ranking 2015-ös rangsora között Szerbia esetében erős pozitív a korreláció. Az alacsony mintaszám miatt azonban elképzelhető, hogy a kapcsolat erőssége felülbecsült [4. táblázat].

Correlations				
			HUFINTEZ	HURANGSOR
Kendall's tau_b	HUFINTEZ	Correlation Coefficient	1,000	,447*
		Sig. (2-tailed)	.	,017
		N	16	16
	HURANGSOR	Correlation Coefficient	,447*	1,000
		Sig. (2-tailed)	,017	.
		N	16	16
Spearman's rho	HUFINTEZ	Correlation Coefficient	1,000	,615*
		Sig. (2-tailed)	.	,011
		N	16	16
	HURANGSOR	Correlation Coefficient	,615*	1,000
		Sig. (2-tailed)	,011	.
		N	16	16

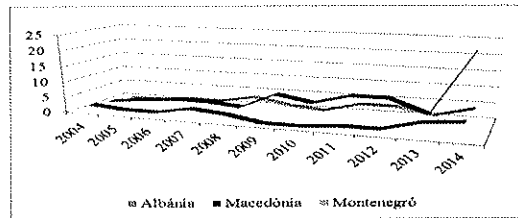
*Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed).

5. táblázat. Korreláció vizsgálata University Web Ranking 2015-ös felsőoktatási és a saját szerkesztésű összesített kapcsolati rangsor között – Magyarország

Forrás: University Web Ranking [2015], Web of Science [2004 – 2014], SPSS program felhasználásával, saját készítésű adatbázis alapján.

A magyar felsőoktatási intézmények esetében is megvizsgáltuk, hogy van-e korreláció a University Web Ranking és az általunk összeállított kapcsolati rangsor között. A Spearman és Kendall-féle koeficiensnek közepesen erős pozitív kapcsolatot mutattak, azaz azok a magyar felsőoktatási intézmények, amelyek a nemzetközi rangsorban jobb helyezést értek el, nagyobb valószínűséggel vesznek részt szerb intézményekkel közös publikációkban [5. táblázat].

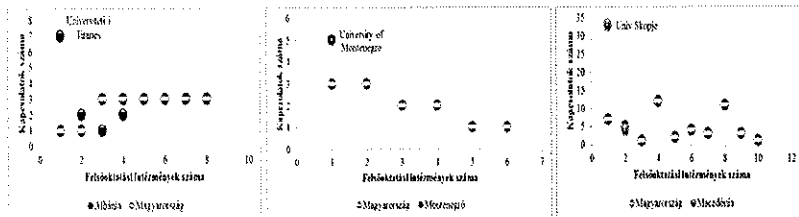
Kutatásunk folytatásaként elemeztük Albánia, Montenegró és Macedónia, valamint Magyarország között létrejött tudományos együttműködéseket a 2004-2014 időszakra vonatkozóan. Összefoglaló ábrákat készítettünk a vizsgált országok és Magyarország közös publikációnak alakulásáról, illetve koordinátarendszerben ábráztuk azokat a felsőoktatási intézményeket, amelyek ezekben az együttműködésekben részt vettek. Általánosan megállapítható, hogy az ilyen típusú tudományos kapcsolatok szintje alacsony. Jelentős változás nem tapasztalható az elemzett időszakra vonatkozóan, az országok közötti átlagos publikációk száma éves szinten ötnél kevesebb. Ez alól Macedónia kivétel a 2014-es publikációs teljesítményével. Az adott évben 23 publikáció született a magyar-macedón felsőoktatási intézmények együttműködésével [6. ábra].

6. ábra: Magyarország – Albánia, Magyarország – Montenegró, Magyarország – Macedónia közös publikációinak a száma [2004 – 2014]

Forrás: Web of Science adatbázis alapján [2004 – 2014], saját szerkesztés.

A 7. ábrán az albán, macedón és montenegrói felsőoktatási intézmények és a magyar intézmények közötti tudományos kapcsolatok számát ábrázoltuk. Feltüntetjük továbbá azokat a magyar felsőoktatási intézményeket, amelyeknek a három csatlakozásra váró országok bármely intézményével közös publikációja született a vizsgált időszakban.

7. ábra: Földrajzi eloszlás – Magyarország, Albánia, Montenegró és Macedónia [2004 – 2014, összesített adatok]

Forrás: Web of Science adatbázis alapján [2004 – 2014], saját szerkesztés.

Megállapítható, hogy Albánia, Montenegró és Macedónia esetében néhány felsőoktatási intézményhez kapcsolható a magyar intézményekkel közös publikációknak több mint 90%-a. Ez egy erős földrajzi koncentrációra utal. Albánia, Macedónia és Montenegró esetében a tudományos kapcsolatok leíró statisztikai vizsgálata a rendelkezésre álló publikációk csekély száma miatt nem eredményez értékelhető adatokat.

Magyarország esetében a koncentráció kisebb, habár az összes csatlakozásra váró országgal megjelent közös publikációban csak három felsőoktatási intézmény (Szegedi Tudományegyetem, Semmelweis Egyetem, Eötvös Lóránd Tudományegyetem) szerepel. Ezek főként az élet- és természettudományok területén tevékenykednek, azaz a fentebb ismertetett publikációk többsége erről a két tudományterületről származik.

A magyarországi felsőoktatási intézmények publikációs teljesítménye alapvetően nyugati partnerországokkal közös publikációkat jelent, de a kutatásunkból is látszik, hogy vannak olyan tudományos együttműködések, amelyek a fejlődő országok felé irányulnak. Az Európai Unió

Horizon2020 Kutatási és Innovációs Keretprogramhoz való csatlakozás a 2014-2020 közötti időszakban elősegítheti az EU-s és a csatlakozásra váró országok közötti tudományos együttműködések elmélyítését.

4 Összefoglalás

Általánosan megállapítható, hogy a vizsgált országok esetében a legtöbb közös publikáció az élet- és a természettudományok területén született. A közös publikációkban részvevő intézmények az adott ország összes felsőoktatási intézményeinek 10-20%-át teszik ki. Ezek az intézmények adják a vizsgált publikációs kapcsolatoknak több mint 80%-át.

Magyarország és Törökország közös publikációinak száma növekedett a leginkább a vizsgált időszakban. Az elemzett publikációs tevékenységek növekvő tendenciája ellenére megállapítható, hogy a vizsgált országok nemzetközi tudományos együttműködéseinek száma alacsony. Célszerű lenne ezeknek a kapcsolatoknak a támogatására és fejlesztésére nagyobb gazdaságpolitikai hangsúlyt fektetni, hiszen a régió versenyképességének növelésében való aktív részvétel stratégiai fontosságú Magyarországnak. Albánia, Macedónia, Montenegró, Szerbia és Törökország számára az ilyen jellegű együttműködések elősegíthetik az EU integrációs törekvéseket.

A vizsgált országok az új hét éves időszakra szóló Horizon2020 elnevezésű Kutatási és Innovációs Keretprogramhoz 2014-ben csatlakoztak. Várhatóan ennek a közös publikációs teljesítmények alakulására lesz pozitív hozadéka. A további kutatás részét képezi az intézményi szintű kapcsolatok hálózatának feltérképezése.

Irodalomjegyzék

1. Basu, A. – Kumar, B. S. V. (2000): International collaboration in Indian scientific papers. *Scientometrics*, vol. 48., no. 3., 381–402.
2. Babić, D. – Kutlača, Đ. – Živković, L. – Štrvac, D. – Semenčenko, D. (2015): Evaluation of the quality of scientific performance of the selected countries of Southeast Europe. *Scientometrics*, published online August 2015.
3. Bordons, M. – Gómez, I. – Fernández, M. T. – Zulueta, M. A. – Méndez, A. (1996): Local, domestic and international scientific collaboration in biomedical research. *Scientometrics*, vol. 37., no. 7., 279–295.
4. European Commission (1997): Second European Report on S&T Indicators 1997, EUR 17639, Brussels – Luxembourg, 1997.
5. European Commission (2014): Turkey joins Horizon 2020 research and innovation programme. Letöltve: <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/> (letöltés ideje: 2015. november 06.)
6. Garousi, V. (2015): A bibliometric analysis of the Turkish software engineering research community. *Scientometrics*, published online: 12 August 2015.
7. Glänzel, W. – Schubert, A. – Czerwon, J. H. (1999): A bibliometric analysis of international scientific cooperation of the European Union (1985–1995) *Scientometrics*, June 1999, vol. 45., no. 2., 185–202.

8. Glänzel, Wolfgang (2001): National Characteristics in International Scientific Co-authorship. *Scientometrics*, vol. 51., no. 1., 69–115.
9. Magyar Közlöny (2015): 48. szám, 2015. április 9. <http://www.kozlonyok.hu/nkonline/MKPDF/hiteles/MK15048.pdf> (letöltés ideje: 2015. november 06.)
10. Nemzetgazdasági Minisztérium (2011): Magyar növekedési terv konzultációs anyag. Letöltve: http://www.innovacio.hu/download/allasfoglalas/2011_12_28_mnt_konzultacios_anyag.pdf (letöltés ideje: 2015. szeptember 28.)
11. Russell, J. M. (1995): The increasing role of international cooperation in science and technology research in Mexico. *Scientometrics*, vol. 34., no. 1., 45–61.
12. Sambunjak, D. – Ivaniš, A. – Marušić, A. – Marušić, M. (2008): Representation of journals from five neighboring European countries in the Journal Citation Reports. *Scientometrics*, vol. 76., no. 2., 261–271.
13. Sarwar, R. – Hassan, S–U. (2015): A bibliometric assessment of scientific productivity and international collaboration of the Islamic World in science and technology (S&T) areas. *Scientometrics*, published online: 02 September 2015.
14. Schubert, A. – Braun, T. (1986): Relative indicators and relational charts for comparative assessment of publication output and citation impact. *Scientometrics*, May 1986, vol. 9, no. 5., 281–291.
15. Vogel, E. E. (1997): Impact factor and international collaboration in Chilean physics: 1987–1994. *Scientometrics*, vol. 38., no. 2., 253–263.

Lektorálta: Neumanné Dr. Virág Ildikó, Pannon Egyetem, egyetemi docens

TÁMOGATÓK:

Nemzeti
Együttműködési
Alap

PARTNEREK:

ZSOLNAY
ÖRÖKSÉGKEZELŐ
NONPROFIT KFT.

KÜLÖGVI ÉS KÜLGAZDASÁGI INTÉZET
INSTITUTE FOR FOREIGN TRADE AND TRADE